

TAAIS 10

Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus (TAAIS) rengia
Tarptautinė aukščiausiųjų audito institucijų organizacija (INTOSAI).
Daugiau informacijos rasite www.issai.org

INTOSAI

*Meksiko deklaracija
dėl AAI
nepriklausomumo*

INTOSAI profesinių standartų komitetas

PSK sekretoriatas

Rigsrevisionen • Landgreven 4 • P.O. Box 9009 • 1022 Kopenhaga • Danija

Tel. +45 3392 8400 • Faks. +45 3311 0415 • El. p. info@rigsrevisionen.dk

/Logotipas/

INTOSAI

EXPERIENTIA MUTUA

OMNIBUS PRODEST

INTOSAI generalinis sekretoriatas – RECHNUNGSHOF

(Austrijos audito teismas)

DAMPFSCHIFFSTRASSE 2

A-1033 VIENA

AUSTRIJA

Tel. ++43(1)711 71 • Faks. ++43(1)7180969

El. p. intosai@rechnungshof.gv.at

<http://www.intosai.org>

Meksiko deklaracija dėl nepriklausomumo

Preambulė

Meksike įvykęs XIX Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (INTOSAI) kongresas, atsižvelgdamas į tai, kad:

Tvarkingas ir efektyvus valstybės lėšų ir išteklių naudojimas yra viena iš svarbiausių tinkamo valstybės finansų valdymo bei rezultatyvių valdžios institucijų sprendimų prielaidų.

Limos deklaracijoje dėl audito principų gairių (Limos deklaracija) skelbiama, kad aukščiausiosios audito institucijos (AAI) gali atlikti savo užduotis tik būdamos nepriklausomos nuo audituojamų subjektų ir apsaugotos nuo išorinio poveikio.

Siekiant šio tikslo būtina sveikos demokratijos sąlygomis, kad kiekvienoje valstybėje neišvengiamai būtų AAI, kurios nepriklausomumą garantuotų įstatymas.

Limos deklaracijoje pripažįstama, kad valstybės institucijos negali būti visiškai nepriklausomos, joje taip pat pripažįstama, kad AAI turėtų turėti veiklos ir organizacinį nepriklausomumą, kad galėtų vykdyti savo įsipareigojimus.

Taikydamos nepriklausomumo principus, AAI gali įgyti nepriklausomumą įvairiomis priemonėmis, naudodamos įvairius saugiklius.

Deklaracijoje nurodytos taikymo nuostatos tik iliustruoja šiuos principus ir yra laikomos nepriklausomos AAI idealiais siekiais. Pripažįstama, kad šiuo metu jokia AAI neatitinka šių taikymo nuostatų, todėl pridedamos gairėse pateikiamos ir kitos gerosios praktikos nepriklausomumui įgyti.

NUTARIA:

Priimti, išspausdinti ir išplatinti dokumentą, pavadintą „Meksiko deklaracija dėl nepriklausomumo“

Bendrosios nuostatos

Aukščiausiosios audito institucijos paprastai pripažįsta aštuonis pagrindinius principus, kylančius iš Limos deklaracijos ir XVII-ojo INTOSAI kongreso (Seule, Korėjoje) metu priimtų sprendimų, kaip esminius tinkamo viešojo sektoriaus audito reikalavimus.

1 principas

Tinkamos ir veiksmingos konstitucinės / statutinės / teisinės bazės buvimas ir šios bazės nuostatų taikymas *de facto*

Reikalingi teisės aktai, išsamiai reglamentuojantys AAI nepriklausomumo mastą.

2 principas

AAI vadovų ir narių (kolegialiose institucijose) nepriklausomumas, aprėpiantis kadencijos saugumą ir teisinį imunitetą normaliai atliekant savo pareigas

Taikomi teisės aktai nustato AAI vadovo ir kolegialių institucijų narių paskyrimo, pakartotinio skyrimo, samdos, atstatydinimo ir išėjimo į pensiją sąlygas, kai jie yra

- paskirti, pakartotinai paskirti arba atstatydinti laikantis procedūrų, užtikrinančių jų nepriklausomumą nuo vykdomosios valdžios (žr. TAAIS11 Geros praktikos, susijusios su AAI nepriklausomumu, gaires);
- skiriami pakankamai ilgai ir nustatytai kadencijai, kuri leidžia jiems vykdyti savo įgaliojimus be baimės ir nebijant keršto; ir
- apsaugoti nuo bet kokio persekiojimo už ankstesnę ar dabartinę veiksmą, kuris atliktas normaliai vykdant savo pareigas.

3 principas

Pakankamai platus įgaliojimai ir visiška veiksmų laisvė vykdant AAI funkcijas

AAI turėtų turėti įgaliojimus audituoti

- valstybės finansų, išteklių ar turto naudojimą nepriklausomai nuo jų gavėjo teisinio statuso;
- vyriausybės arba viešojo sektoriaus subjektų pajamų surinkimą;
- vyriausybės ar viešojo sektoriaus subjektų ataskaitų teisėtumą ir reguliarumą;
- finansų valdymo ir atskaitingumo kokybę; ir
- vyriausybės ir viešojo sektoriaus subjektų veiklos ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą.

Išskyrus tuos atvejus, kai specialiai to reikalaujama įstatymu, AAI neaudituoja vyriausybės ar viešojo sektoriaus subjektų politinių sprendimų, o apsiriboja tik politinių sprendimų vykdymo auditu.

Laikydamosi įstatymų leidėjų priimtų teisės aktų, reglamentuojančių jų veiklą, AAI yra laisvos nuo įstatymų leidžiamosios ar vykdomosios valdžios nurodymų ir kišimosi į:

- audito klausimų pasirinkimą;
- auditų planavimą, programų rengimą, atlikimą, ataskaitų rengimą ir stebėjimo po audito atlikimą;
- institucijos struktūros formavimą ir valdymą; ir
- sprendimų vykdymo kontrolę, jeigu poveikio priemonių taikymas yra jų įgaliojimų dalis.

AAI neturėtų niekaip dalyvauti arba sudaryti įspūdį, kad dalyvauja audituojamų organizacijų valdyme.

AAI turėtų užtikrinti, kad jų personalas neužmegztų per daug artimų santykių su audituojamais subjektais, kad galėtų išlikti objektyvūs ir atrodyti nešališki.

AAI turi turėti visišką veiksmų laisvę vykdydamos savo pareigas, bendradarbiauti su valstybės ar viešaisiais subjektais, kurie siekia gerinti valstybės lėšų naudojimą ir valdymą.

AAI turi taikyti tinkamus veiklos ir audito standartus, etikos kodeksą, parengtą laikantis INTOSAI, Tarptautinės apskaitininkų federacijos ar kitų pripažintų standartus rengiančių organizacijų dokumentų.

AAI turi teikti metines veiklos ataskaitas įstatymų leidžiamajam ar kitiems valstybės organams, kaip nustatyta konstitucijoje, statutuose ar teisės aktuose, ir jos turi būti skelbiamos viešai.

4 principas

Neribojama prieiga prie informacijos

AAI turi turėti atitinkamu įgaliojimus laiku, nevaržomai, tiesiogiai ir laisvai gauti bet kuriuos reikiamus dokumentus ir informaciją, kad galėtų deramai vykdyti įstatymines pareigas.

5 principas

Teisė ir pareiga teikti ataskaitas apie savo veiklą

AAI neturėtų būti varžomos teikti ataskaitas apie savo darbo rezultatus. Pagal įstatymuose numatytus reikalavimus jos turėtų pateikti ne mažiau kaip vieną metinę ataskaitą apie audito darbo rezultatus.

6 principas

Laisvė pasirinkti audito ataskaitų teikimo, skelbimo ir sklaidos laiką ir turinį

AAI pačios gali pasirinkti savo audito ataskaitų turinį.

AAI gali teikti savo audito ataskaitose pastebėjimus ir rekomendacijas, atsižvelgdamos, kai reikia, ir į audituojamo subjekto nuomonę.

Įstatymų leidėjai nustato minimalius reikalavimus AAI audito ataskaitoms, ir, kai reikia, konkrečius atvejus, kuriems taikoma oficiali audito nuomonė arba patvirtinimas.

AAI gali pačios nuspręsti, kada pateikti audito ataskaitas, išskyrus tuos atvejus, kai konkrečius reikalavimus ataskaitoms nustato teisės aktai.

AAI gali vykdyti konkrečius įstatymų leidėjų arba kurios nors jų komisijos arba vyriausybės pageidavimus dėl tyrimo ar audito atlikimo.

AAI gali laisvai skelbti ir platinti savo ataskaitas, jeigu jos tinkamai įformintos arba pateiktos atitinkamai institucijai, kaip numatyta įstatymuose.

7 principas

Veiksmingas AAI rekomendacijų įgyvendinimo kontrolės mechanizmas

AAI, kai reikia, teikia savo ataskaitas įstatymų leidėjams, kuriai nors jų komisijai arba audituojamo subjekto valdymo organams peržiūros ir stebėjimo po audito dėl konkrečių rekomendacijų trūkumams pašalinti tikslais.

AAI turi savo vidaus rekomendacijų stebėsenos sistemą, užtikrinančią, kad audituojami subjektai deramai atsižvelgtų į auditorių, įstatymų leidėjų, vienos iš jų komisijos arba audituojamų subjektų valdymo organų pastebėjimus ir rekomendacijas.

AAI, kai reikia, teikia savo stebėjimo po audito ataskaitas įstatymų leidėjams, vienai iš jų komisijų arba audituojamo subjekto valdymo organams susipažinti ir imtis atitinkamų veiksmų net ir tais atvejais, kai AAI turi pakankamai teisinių galių stebėjimui po audito atlikti arba poveikio priemonėms taikyti.

8 principas

Finansinė ir valdymo/administravimo autonomija ir pakankami žmonių, materialiniai ir piniginiai ištekliai

AAI turi turėti pakankamus žmonių, materialius ir piniginius išteklius – vykdomoji valdžia neturėtų kontroliuoti ar turėti tiesioginės prieigos prie šių išteklių. AAI pačios valdo ir atitinkamai skirsto savo biudžetą.

Įstatymų leidėjai arba viena iš jų komisijų yra atsakinga už tinkamą AAI aprūpinimą ištekliais, būtinais jos įgaliojimams vykdyti.

AAI turi teisę tiesiogiai kreiptis į įstatymų leidėjus, jeigu ji nepakankamai aprūpinta ištekliais, būtinais jos įgaliojimams vykdyti.